

PODGORICA

(Anastasija Stijepović, Milena
Điknić, Tamara Zeković)

Opšte o Podgorici:

- Glavni grad Podgorica je smješten u centralnoj Crnoj Gori, u predjelu ispresijecanom riječnim koritima. Rijeke Morača i Ribnica protiču kroz sam grad, dok Zeta, Cijevna, Sitnica i Mareza protiču u njegovoj neposrednoj blizini.
- Za razliku od većeg dijela zemlje, prijestonica Crne Gore se nalazi u predjelu koji je mahom ravan, odnosno u sjevernom dijelu Zete, sa izuzetkom okolnih brda koja okružuju grad. Jedno od tih brda je Gorica, po kom je Podgorica i dobila ime.

Istorija Podgorice:

- Kada je u pitanju glavni grad Crne Gore i njegova istorija, može se reći da predstavlja zanimljivo štivo kroz vjekove, istorija koja je ostavila traga ne samo na njenu infrastrukturu, već i na način života lokalnog stanovništva. Prijestonica Crne Gore osim što je glavni administrativni centar, takođe je i grad koji je uspio da promjeni svoje ime čak 5 puta tokom svoje burne istorije, a evo i šta istorija kaže.

Podgorica – od ilirskih do modernih vremena

- Neki od najstarijih kulturnih slojeva pokazuju da je glavni grad Crne Gore, odnosno njegova teritorija, vjerovatno bio naseljen još za vrijeme kamenog doba, ali za to još uvijek nema dovoljno čvrstih dokaza. Međutim, takvih dokaza ima i više nego dovoljno kada je u pitanju postojanje ilirskog i rimskog naselja poznatog kao Birziminium, koji se nalazio na ušću rijeka Ribnice i Morače.
- Za vrijeme Ilira, ovo područje su naseljavala dva plemena: Labeati i Dokleati. Dokleati su se naselili u dolini rijeke Zete, gdje su im topografija terena i plodno riječno zemljište išli na ruku, što im je omogućilo bolju poziciju za trgovinu, čime su osigurali siguran ekonomski rast.

Podgorica – od ilirskih do modernih vremena

- Zahvaljujući ovom razvoju događaja, njihovo naselje, Duklja, postalo je centar tadašnje rimske provincije Prevalis, a danas je jedno od najvažnijih, ako ne i najvažnije, arheološko nalazište u zemlji. Zahvaljujući sakupljenom arheološkom materijalu može se okvirno procijeniti da je Duklju naseljavalo između 8 i 10 hiljada ljudi, što nije mala cifra za to doba. Taj broj ljudi je vjerovatno bio i glavni faktor koji je osigurao napredak trgovine i stabilan ekonomski rast.

Uspon Zetske oblasti i njen glavni grad Podgorica

- Moglo bi se reći da je prosto bilo predodređeno da se glavni grad Crne Gore nađe baš u ovoj oblasti, budući da je tako bilo i u prošlosti, još prije nego što je Zetska oblast bila zvanično definisana u 11. vijeku. Glavni grad Zetske oblasti je bila Ribnica, koja je kasnije promijenila ime u Podgorica.
- Podgorica je pod tim imenom prvi put pomenuta 1326. godine, u dokumentu koji se čuva u Kotoru, gdje se tačno navodi brdo Gorica koje se nalazi u sjevernom dijelu grada. Međutim, tokom srednjeg vijeka, Podgorica je uspjela da postane važan, kulturni, vjerski i trgovinski centar, najviše zahvaljujući dobrom položaju – dolina rijeke Zete učinila ju je važnom raskrsnicom u međunarodnoj trgovini.

Uspon Zetske oblasti i njen glavni grad Podgorica

- Koliko god da je grad napredovao, prijestonica Crne Gore kao da je uvijek bila na ivici haosa – 1484. je pokorena od strane Turaka, nakon čega je nastupila vladavina koja je potrajala nešto više od 4 vijeka. Tokom ovog perioda Crnogorci nikako nisu mirovali, konstantno se boreći protiv osvajača, dok nisu dobili nezavisnost 1878. godine.

Glavni grad Crne Gore i njegova uloga u Svjetskim ratovima

- Kada su na istorijsku scenu stupili prvo Prvi pa Drugi svjetski rat, nemiri koje je koje istorijska povijest Podgorice pretrpjela do tog perioda su samo dobili drugu dimenziju. U Prvom svjetskom ratu Podgorica je bila okupirana od strane Austrijanaca, i oslobođena 1918. U periodu između ratova, njena populacija je iznosila 13 hiljada duša, sve do Drugog svjetskog rata, kada se to promijenilo.
- Nakon izbijanja Drugog svjetskog rata Podgorica je bombradovana 17 puta, čime je skoro potpuno uništena. Pošto su se ratovi završili, glavni grad Crne Gore je otpočeo svoj novi život kao Titograd, ili Titov grad, koji je sad dobio novi izgled – prepoznatljive socijalističke zgrade, stambene blokove, parkove i niz identičnih ulica. Danas Podgorica posjeduje modernu infrastrukturu koja se može uporediti sa ostalim evroskim gradovima.

Ljepote i znamenitosti Podgorice:

- U Podgorici se nalazi puno znamenitosti. Neke od njih su:
- Most na Ribnici
- Stara Varoš
- Muzeji u Podgorici
- Vinogradi Plantaže
- Crnogorski Nijagarini vodopadi – vodopad Cijevna
- Ruševine Duklje
- Hram Hristovog Vaskrsenja u Podgorici

Most na Ribnici

- Budući da Podgorica kao glavni grad Crne Gore vjerovatno ima najbogatije historijsko nasljeđe u njenoj unutrašnjosti, ne čudi što je domaćin jednoj od najvažnijih znamenitosti u zemlji – mostu na Ribnici. Most je prvobitno građen kao kontrolni punkt na ulazu grad, dok polako nije počeo da se razvija u samostalno naselje. Osnovani su ga Rimljani u 5. vijeku, a kasnije je renoviran za vrijeme Otomanske imperije.

Stara Varoš

- Stari grad Stara Varoš možda nimalo ne nalikuje poznatim primorskim gradovima Crne Gore, kao što su Kotor, Budva i Herceg Novi, ali definitivno posjeduje istorijsku važnost. Izgrađen je za vrijeme turske vladavine, a sada je četvrt gdje možete pronaći juvelirnice, restorane ili butike.
- Bombardovanje Podgorice za vrijeme Drugog svetskog rata je uništilo i veliki dio Starog grada, pa sad samo možete vidjeti tursku džamiju i Sahat kulu kao svjedoke nekadašnje vladavine Otomanskog carstva.

Muzeji u Podgorici

- Iako je veliki broj artefakata izložen u staroj prijestonici Crne Gore (Cetinju), Podgorica je ipak uspjela da sačuva i izloži neke od njih, pretenstveno one koji se odnose na Duklju. Postavka muzeja prikazuje interesantan prikaz svakodnevnog života, kao i artefakte koji su pronađeni u Duklji. Pored arheoloških nalaza, izloženi su i etnografski, istorijski i kulurno-istorijski nalazi.

Vinogradi Plantaže

- Nešto što definitivno niste znali jeste to da je glavni grad Crne Gore dom najvećeg neprekinutog vinograda u Evropi. Taj vinograd je u vlasništvu najpoznatije crnogorske vinarije – Plantaže. Vina sa ovih plantaža je nemoguće zaobići – sve taverne i restorani služe njihova vina.

Crnogorski Nijagarini vodopadi-vodopad Cijevna

- Ovaj prirodni spektakl je kratkom vožnjom udaljenom od Podgorice. Prilikom izleta je moguće napraviti predah u obližnjem restoranu, u lijepoj bašti koja ima stolove u neposrijednoj blizini rijeke Cijevne. Prelijep pogled koji se pruža na vodene slapove svuda oko vas oduzima dah.

Ruševine Duklje

- Već smo nekoliko puta pisali o Duklji, a razlog za to leži u činjenici da je jedno od najljepših mjesta u cijeloj Crnoj Gori, posebno kada je u pitanju kulturno nasljeđe i arheološki značaj. To je ilirsko utvrđenje koje je nastalo prije 2000 godina, sa nekropolom koja sadrži preko 300 grobnica koje datiraju do prvog vijeka.

Hram Hristovog Vaskrsenja

- Hram Hristovog Vaskrsenja je glavni i najveći pravoslavni hram u Crnoj Gori, smješten u centru Podgorice. Osnovan je 1993. godine, što ga čini veoma “mladom” crkvom. Smješten je na otvorenom polju, okružen spomenicima, od kojih neki datiraju iz 9. vijeka.
- Hram je poznat po svom specifičnom izgledu. Kamene ploče u donjem dijelu hrama su velike i grube, ali kamen postaje sve finiji i glađi, što duže gledate u ovo pravoslavno zdanje. Crkva takođe ima i prelijepu ukrase, dok je unutrašnjost dekorisana freskama i muralima.

Spomenici značajnim ličnostima

- U Podgorici se nalaze brojni spomenici značajnih ličnosti, kao što su:
- Petar 1 Petrović Njegoš
- Josip Broz Tito
- Petar 2 Petrović Njegoš
- Kralj Nikola
- Valtazar Bogišić
- Marko Miljanov
- Ivan Crnojević
- Vladimir Visocki
- Franc Prešern

Petar I Petrović Njegoš

- Bronzani spomenik, visok skoro sedam metara, posvećen je državotvorcu, vojskovođi i crkvenom poglavaru Crne Gore Petru I Petroviću Njegošu koji je kanonizovan kao Sveti Petar Cetinjski.
- Sveti Petar Cetinjski bio je izuzetna ličnost političke i kulturne istorije Crne Gore, a čitav svoj život posvetio je borbi za nacionalno oslobođenje svoje države, njeno osamostaljenje, ekonomski i kulturni prosperitet.
- Spomenik se nalazi u dijelu univerzitetskog parka na Bulevaru Džordža Vašingtona.

Josip Broz Tito i kralj Nikola

- Spomenik doživotnom predsjedniku Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ) Josipu Brozu Titu nalazi se na Bulevaru Svetog Petra Cetinjskog u Podgorici.
- Ovaj spomenik posvećen je posljednjem crnogorskom suverenu, vojskovođi, diplomati i pjesniku, kralju Nikoli Petroviću. Spomenik je otkriven 2005. godine, u parku na Bulevaru Svetog Petra Cetinjskog.

Petar II Petrović Njegoš

- Petar II Petrović-Njegoš bio je duhovni i svjetovni vladar Crne Gore, pjesnik i filozof. Kao vladar, udario je temelje moderne crnogorske države uspostavljanjem organa vlasti: Senata, Gvardije i Perjanika i uvođenjem plaćanja poreza. Njegoševo najslavnije djelo „Gorski vijenac“ u Beču je ocijenjeno kao „manuskript genijalnog tvorca“.
- Spomenik Petra II Petrovića Njegoša, rad akademskog vajara Sretena Stojanovića, postavljen je 1954. godine, na Bulevaru Stanka Dragojevića, u parku koji i nosi njegovo ime.

Valtazar Bogišić

- Spomenik je otkriven je 19. decembra 2002. godine, povodom Dana oslobođenja Podgorice. Djelo je akademskog vajara Pavla Pejovića i arhitekta Maje Velimirović-Popović.
- Valtazar Bogišić (Cavtat, 1834 – Rijeka, 1908) je utemeljivač crnogorske pravne misli, autor Opšteg imovinskog zakonika za Knjaževinu Crnu Goru proglašenog 1888. godine i prevedenog na pet jezika, ministar pravde knjaza Nikole i profesora slovenskog prava na Univerzitetu u Odesi.
- Spomenik se nalazi u Ulici 13. jula, na platou ispred zgrade Pravnog fakulteta.

Marko Miljanov

- Bronzana statua vojvode Marka Miljanova izrađena je povodom stogodišnjice njegove smrti. Autor spomenika je Oto Logo, akademski vajar. Otkriven je 4. maja 2001. godine.
- Marko Miljanov Popović znameniti crnogorski junak, vojvoda, vojskovođa i književnik, rođen je na Medunu 1833. godine. Isticao se bistrim umom, fizičkom snagom i hrabrošću. Bio je hrabar ratnik, ali i vrlo aktivan u izmirivanju brdskih i arbanaških plemena. Bio je perjanik, vojvoda i brigadir Kuča i Bratonožića, senator i prvi vojni i civilni upravnik u oslobođenoj Podgorici, 1879. godine.
- Spomenik se nalazi u Njegoševoj ulici, na platou ispred zgrade Glavnog grada – Podgorica.

Ivan Crnojević

- Ivan Crnojević bio je crnogorski Gospodar, najmoćniji vladar treće po redu crnogorske državne dinastije Crnojevića.
- Ivan Crnojević je najnažnija karika u dugom istorijskom nizu koji tvore četiri crnogorske dinastije. On je najsvjetliji primjer vjekovne borbe Crnogoraca za slobodu i dostojanstvo. Iako period njegove vladavine traje tek četvrt vijeka, Ivan Crnojević ostao je do današnjeg dana snažno prisutan u crnogorskom narodu, zahvaljujući državnim dostignućima.
- Spomenik Ivanu Crnojeviću izrađen je u bronzi, djelo je vajara Mite Živkovića, a nalazi se u parku kod Gimnazije „Slobodan Škerović“.

Vladimir Visocki

- Statua Vladimira Visotskog postavljena na obali rijeke Morače, između Moskovskog mosta i Milenijuma. Visotski je bio poznati ruski pjesnik i pjevač. Boravio je u Podgorici dok je radio na filmu za bivšu TV stanicu Titograd i izrazio je svoju ljubav prema Crnoj Gori u svojoj pjesmi “Za Crnogorce”, rekavši: “Žao mi je u ovom životu da nemam dva korijena i što kao moju drugu domovinu ne mogu nazvati Crnu Goru”.

Franc Pešern

- Spomenik Francu Prešernu Spomenik se nalazi u Moskovskoj ulici, u parku koji nosi njegovo ime, a podignut je u čast izuzetno dobrih političkih, ekonomskih i kulturnih odnosa Crne Gore i Slovenije. U isto vrijeme, podignut je i spomenik Njegošu u Ljubljani.
- Autor spomenika je Rok Žnidaršič, arhitekta iz Ljubljane, dobitnik najvećeg slovenačkog priznanja na području umjetnosti, Prešernove nagrade, a spomenik slovenačkom pjesniku i Prešernov park poklon je Vojislava Kovača, počasnog konzula Crne Gore u Sloveniji.

Zanimljivosti o Podgorici

- Prvi Podgoričanin koji se pominje u kotorskim pisanim spomenicima je „Jovan, zet Venčov“ (Johannes de Potgorice, gener de Venco), koji se 18. avgusta 1326. godine zadužio kod Ivana Glavatija za 300 perpera „za predstojeće putovanje“, s obavezom da izmiri dug u roku tri mjeseca.
- Sigurno ste čuli za ime Titograd koje je korišćeno do pre samo dvije decenije, ali da li znate za imena Birziminijum i Alata?
- Prva osnovna škola u Podgorici otvorena je 1879. godine. Obavezno osnovno školovanje se uvodi za oba pola i sve vjeroispovijesti, sa radom počinje čitaonica i pjevačko društvo „Branko“. Pojavljuje se prvi list, a 1907. godine osniva se i Niža gimnazija, koja će uskoro prerasti u osmorazrednu. Pred Drugi svjetski rat, u Podgorici je bilo 203 trgovačke i 210 zanatskih radnji, četiri hotela, te 55 kafana i restorana.
- Godine 1909. u Podgorici je živjelo 9.895 stanovnika; uoči Drugog svjetskog rata imala je 10.147, da bi, nakon strahovitih razaranja, kraj rata dočekala sa oko 6.000 stanovnika.

Pjesma o Podgorici

Nad Podgoricom sunce svanulo.
Grije lica prolaznika,
što u moru smrtnika
jedino je ona vječna.

Što su vrhovi oštri,
što i mora uzburkana,
što se zastava viori,
iznad našeg lijepog grada.

Otvaram prozor, gledam rijeku.
Obale njene su obale moje.
Morača tako tiho teče.
Osjećam radost i sve njene boje.

Pamti ona i loše dane,
što se kriju iza zidina
visoke Sahat kule,
što ćuti godinama,
a da može sve bi rekla.

HVALA NA PAŽNJI!